

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

FELSEFE 10

Ünite

FELSEFENİN TEMEL KONULARI VE PROBLEMLERİ

Konu

Ahlak Felsefesinin Konusu Ve Problemleri

OGM
MATERYAL

5.
SAYI

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>

ÖN SÖZ

Sevgili öğrenciler bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız.

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1

Ahlak; insanın başka insanlara, canlı veya cansız varlıklara yönelik eylemlerinden ortaya çıkan, bu ilişkileri düzenlemek amacıyla geliştirilen ilke ve kurallardır.

Ahlak Felsefesi (Etik), felsefenin ahlakla ilgilenen, ahlaki ilkeler üzerine düşünceler yürüten dalıdır. Etik sözcüğü, Eski Yunanca «karakter» anlamına gelen «ethos» sözcüğünden türemiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

2

Ahlak felsefesinin temel soruları arasında öne çıkanlar şunlardır:

- İyinin ve kötünün ölçütü nedir?
- Ahlaki eylemlerimizin dayandığı temel ilke nedir?
- İnsan eylemlerinde özgür müdür?
- Ahlaki eylemin bir amacı var mıdır?
- Evrensel bir ahlak yasası mümkün müdür?

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

3

Ahlak felsefesinin temel kavramları:

İyi: Ahlaki olarak yapılması beklenen eylemlerdir.

Kötü: Ahlaki olarak yapılmaması gereken davranışlardır.

Özgürlük: Kişinin akıl ve iradesiyle bir davranışı bilinçli olarak seçebilmesidir.

İrade: İnsanın doğal eğilimleri karşısında karar verebilme yetisidir.

Sorumluluk: Bireyin ahlaki olarak davranışlarının sonuçlarını üstlenebilmesidir.

Vicdan: İyi ve kötüyü ayırt edebilmeyi sağlayan içsel yetidir.

Ödev: İnsanların gerçekleştirmekten yükümlü olduklarını hissettiği şeylerdir.

Ahlak yasası: Bireye nasıl davranacağı konusunda yol gösteren herkes için geçerli olması gereken kurallardır.

Ahlaki karar: Bireyin kendi özgür iradesi ile ahlak yasasına uygun olarak verilmiş kararlarıdır.

Ahlaki eylem: Ahlaki açıdan iyi ya da kötü olarak değerlendirilebilen eylemlerimizdir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

4

İyinin ve kötünün ölçütü nedir? Ahlaki eylem, öncelikle irade ve seçme sorunudur. Bir eylemin amacı süreç ve sonuçları üzerinden değerlendirilebilir. Bazı düşüncüler niyeti ön planda tutar. Ahlaki eylemi temellendirme konusunda niyetin yanı sıra haz, yarar, mutluluk, ödevi yerine getirme, doğruluk, sevgi ve Tanrı'nın koyduğu kurallara uygunluk gibi çok çeşitli ölçütler bulunmaktadır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

5

Ahlaki yargılar	Filozoflar
İnsan için iyi eylem, ahlak yasasına uygun davranmaktır. Ödev duygusu ile hareket etmek ve daima iyiyi istemek iyidir. Ödevden kaynaklanmayan ve iyiyi istemeden yapılan eylemler kötüdür.	Immanuel Kant
İnsan daima ölçülü olmalı, orta yolu amaçlamalıdır. Orta yolu amaçlayan eylemler iyi, aşırı uçlardaki eylemler kötüdür.	Aristoteles
İnsan eylemlerini belirleyen bizim dışımızda var olan ezeli ve ebedi idealar dır. En yüksek iyi, « iyi ideası »na uygun olmalıdır. Kötü ise bu ideadan pay almamış eylemlerdir.	Platon
Hayatın gerçek amacı mutluluktur . Mutluluk veren şey iyi acı veren şey kötüdür. İyinin amacı da mutluluktur.	Epiküros
En yüksek iyi, bilgelik ve bilgece yaşam dır. İnsan bilerek hata yapmaz. Bilmek doğru seçimler yapmayı sağlar.	Sokrates
En yüksek iyi faydalı olmalıdır. Önemli olan olabildiğince çok insanın faydasıdır. Bu faydayı sağlayan eylemler iyi, bunu sağlayamayanlar kötüdür.	Jeremy Bentham J.S. Mill

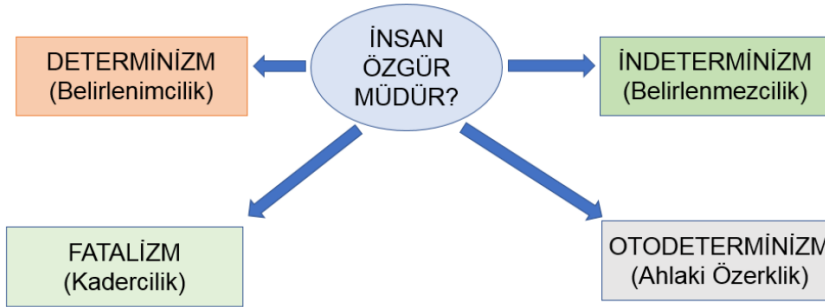
Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

6

İnsan eylemde bulunurken özgür ve sorumlu mudur?

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

7

Filozoflar, özgürlük ve sorumluluk ilişkisi konusunda farklı düşünceler öne sürmüşlerdir. Bunlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

TEMEL KAVRAMLAR	AÇIKLAMALARI
İNDETERMİNİZM (Belirlenmezlik)	İnsan eylemde bulunurken bütünüyle özgürdür. İnsan akıl sahibi bir varlık olarak ahlaki eylemlerini hiçbir dış etki altında kalmadan seçme özgürlüğüne sahiptir.
DETERMİNİZM (Belirlenimcilik)	İnsan özgür değildir. İnsan özgürce eylemde bulunamaz. Çünkü kendi elinde olmayan koşulların etkisi altındadır.
OTODETERMİNİZM (Ahlaki Özerklik)	Kişi, ahlaki anlamdaki kararlarını iradesi ve seçimiyle kendisi oluşturur. Özgürlüğün kaynağı kişide, onun kişiliğindedir. İnsanlar aklını kullanabildiği ve kişiliğini geliştirebildiği ölçüde özgürdür.
FATALİZM (Kadercilik)	Fatalizme göre insan kaderinde var olanı yaşar. İnsan, senaryosu daha önceden yazılmış bir sahnede figürandır.

Hatırlıyorum
2 Puan

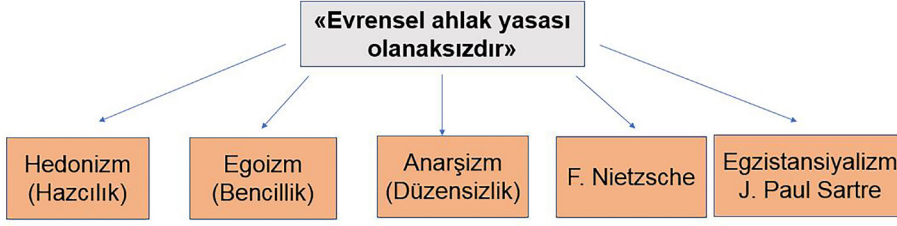
Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

8 Evrensel ahlak yasası olanaklı mıdır?

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Evrensel ahlak yasasının mümkün olmadığını savunan düşünürlerin görüşleri şöyledir:

Hedonizm (Hazcılık): İnsanların bireysel mutluluk ve hazlarının peşinde olduğu savunulur. Hedonizmin temsilcileri Aristippos ve Epiküros'tur.

Egoizm (Bencillik): «Kişi kural ve davranışlarının temelini kendisini koyar» düşüncesidir. Temsilcisi T.Hobbes'tur.

Anarşizm (Düzensizlik): Herkesin ortak çıkarları olamayacağını söyleyerek toplumsal değerleri reddederler. Temsilcisi Proudhon'dur.

F. Nietzsche: Ona göre, bu güne kadarki değer sistemleri, ahlak anlayışları, insanın zayıflığına dayanan «köle ahlakları»dır. Oysa insan «kuvet iradesi» ile bir «üst insan» ortaya koymalıdır.

Egzistansiyalizm ve temsilcisi Sartre: Varoluşçu felsefenin (egzistansiyalizm) kurucularındandır. Varoluşun özden önce geldiğini, insanın kendi özünü kendinin belirlediğini ifade eder. İnsanın özünü insanın özgür eylemleri oluşturur. İnsan, özgürce yaptığı eylemlerle kendi ahlaki değerlerini kendisi meydana getirir.

Pragmatizm: Her bireyin faydasına göre ilke ve çıkarlarını belirlediğini ileri sürer.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

«Evrensel Ahlak Yasası Olanaklıdır»

Evrensel ahlak yasasını sübjektif özelliklere dayandıranlar

- Entüisyonizm (Sezgicilik)
- Utilitarizm (Faydacılık)

Evrensel ahlak yasasını objektif özelliklere dayandıranlar

- Sokrates
- Platon
- Aristoteles
- Fârâbî
- Spinoza
- I. Kant

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Evrensel Ahlak Yasasını Sübjektif Özelliklere Dayandıranların Görüşleri:

Entüisyonizm (Sezgicilik): Temsilcisi Henri Bergson'dur. Temelinde sezginin bulunduğu ve tüm insanlığı kucaklayan bir ahlak anlayışı olarak «açık ahlak» anlayışını savunmuştur.

Utilitarizm (Faydacılık): Temsilcileri J.Bentham ve S. Mill'dir. Toplumsal duyguların tatminine yönelik iyiyi belirleyen fayda; düşünsel, toplumsal bir değer olarak görülür.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

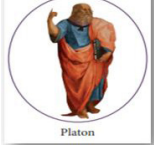

Hatırlıyor muyum?

Evrensel Ahlak Yasasını Objektif Özelliklere Dayandıranların Görüşleri:

Sokrates: Ona göre erdemlerin bilgisine sahip olan insan zorunlu olarak erdemli olacaktır. Kimsenin bilerek kötülük yapmayacağını savunur.

Platon: Platon'a göre idealar evreninin en üstünde iyi ideası vardır. Eylemlerimizin ahlaki ilkesi bütün zamanlar için geçerli olan iyi ideasında temelini bulur. Ona göre ahlaklılık iyi ideasının bilgisine dayanır.

Fârâbî, Spinoza: İnsan özgürlüğe yalnız bilgi ile ulaşabilir. Bilmek, Tanrı'yı bilmektir. Bu da Tanrı'yı düşünsel bir sevgiyle sevmektir. Ahlak yasası bu düşünsel, evrensel Tanrı sevgisinde temellenir.

Aristoteles: İnsan eylemlerindeki aşırılık veya eksikliğin iyi olmadığını ve insanı mutsuz ettiğini belirtir. Ona göre erdemli olmak bu iki uç arasında altın ortayı bulmaktır.

Kant: Ödev ahlaki görüşüyle Kant, evrensel ahlak yasasını «Öyle eyle ki, eyleminden çıkarılacak kurallar herkes için geçerli olsun.» ifadesi ile özetler.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

12

İyilik ve mutluluk ilişkisi:

Ahlaki eylemin nihai amacının mutluluk olduğunu söyleyen birçok düşünür vardır. Mutluluk, ahlakta temel değer olarak en yükseğe konulduğu zaman başka problem ortaya çıkar: Bireysel mutluluk mu ön planda tutulmalıdır yoksa toplumsal mutluluk mu? Bu konuda utilitarizmin (faydacılık) temsilcisi Bentham'a göre ahlak yasalarının temel amacı olabildiğince çok insanın mutlu olmasını sağlamaktır. Hedonizm (Hazcılık)in temsilcisi Epiküros da hayatın amacının haz duymak olduğunu söyler. Aristoteles'e göre insanı mutlu kılacak olan, erdemli bir hayat sürmesidir. Farabi, mutluluğun salt bir iyi olduğunu kabul eder. Demokritos'a göre mutluluk ruhun dinginliğidir. Mutluluğun tek yolu ise iyinin ne olduğunun bilinmesidir. Descartes, mutluluğu temin eden üç şeyden bahseder. Bunlar; doğruyu bilmek, doğruyu istemek, elde edilmesi imkansız olanı terk etmektir. Kant, «Bir davranışı ahlaki kılan davranışın sonucu değil, nedenidir.» der. Davranış salt 'ödev' duygusu ile yapılmış ise ahlaki değer kazanır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

13

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN

0-16

KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ

PUAN

17-20

ÇALIŞMALISINIZ

PUAN

21-26

ÇOK İYİ

TOPLAM PUANINIZ

1 - 12.

maddelerin konu
özetleri

13.

maddenin konu
özetleri

Eşleştirme

Kutucukların içindeki açıklamaları sayfanın sağ tarafında yer alan kavramlarla eşleştirip uygun olan harfleri kutucukların yanındaki yuvarlağın içine yazınız.

1	Sözcük, Yunanca "karakter" anlamına gelen "ethos" sözcüğünden türemiştir. Felsefenin ahlakla ilgilenen, ahlaki ilkeler üzerine düşünceler yürüten dalıdır.		Utilitarizm	A
2	Ahlaki davranışın temelinde sezginin bulunduğunu ve tüm insanlığı kucaklayan bir ahlak anlayışı olarak "açık ahlak" anlayışını savunan görüştür. Temsilcisi Henri Bergson'dur.		Fatalizm	B
3	Ahlaki özerklik. Kişinin ahlaki anlamdaki kararlarını iradesi ve seçimiyle kendisinin oluşturduğunu ileri sürer. Özgürlüğün kaynağı kişide, onun kişiliğindedir. İnsanlar aklını kullanabildiği ve kişiliğini geliştirebildiği ölçüde özgürdür.		Entüsyonizm	C
4	Varoluşçuluk. Varoluşun özden önce geldiğini, insanın kendi özünü kendinin belirlediğini ifade eden görüştür. İnsanın özünü insanın özgür eylemleri oluşturur. İnsan, özgürce yaptığı eylemlerle kendi ahlaki değerlerini kendisi meydana getirir.		Ahlak	Ç
5	Düzensizlik. Herkesin ortak çıkarları olamayacağını söyleyerek toplumsal değerleri reddeden görüştür. Temsilcisi Proudhon'dur.		Sorumluluk	D
6	İnsanın başka insanlara, canlı veya cansız varlıklara yönelik eylemlerinden ortaya çıkan, bu ilişkileri düzenlemek amacıyla geliştirilen ilke ve kuralları ifade eder.		Otodeterminizm	E
7	En yüksek iyi faydalı olandır. Olabildiğince çok insanın faydasını ölçü alan eylemler iyi, bunu sağlayamayanlar kötüdür. Jeremy Bentham ve J.S. Mill önemli temsilcilerindendir.		Etik	F
8	Bireyin ahlaki olarak davranışlarının sonuçlarını üstlenebilmesidir.		Özgürlük	G
9	Kadercilik. Bu görüşe göre insan kaderinde var olanı yaşar. İnsan, senaryosu daha önceden yazılmış bir sahnede figürandır.		Anarşizm	H
10	Kişinin aklını ve iradesini kullanarak doğru olduğunu düşündüğü bir davranışı bilinçli olarak seçebilmesidir.		Egzistansiyalizm	I

Boşluk Doldurma

Aşağıda karışık olarak verilen kelime ya da kelime gruplarını uygun olan boşluklara yazınız.

İndeterminizm

Hedonizm

Ahlaki eylem

İyi

Kötü

Determinizm

Egoizm

Erdem etiği

Septisizm

Nihilizm

Utilitarizm

Kritisizm

- Özgürlük ve sorumluluk ilişkisi konusundaki görüşlerden biri olan e göre kişi ahlaki seçimlerinde ve eylemde bulunurken özgür değildir. Çünkü birey fiziksel, ruhsal ve toplumsal olarak kendi elinde olmayan pek çok nedene bağlıdır. Bu nedenle de birey özgür iradeye ve buna bağlı olan sorumluluğa tam olarak sahip olamaz.
- Evrensel bir ahlak yasasının mümkün olamayacağını savunan görüşlerden biri olan e göre insanlar doğası gereği acıdan kaçıp haza yönelirler. Bu yaklaşıma göre ahlaki eylemin amacı hazdır. İnsanlar bireysel mutluluk ve hazlarının peşinden koştuğu için, insanların haz aldıkları şeyler de birbirinden farklı olduğu için evrensel bir ahlak yasasının varlığından söz edilemez.
- ahlak felsefesinin temel kavramlarından biridir. En genel ifadesi ile ahlak felsefesinde yapılması uygun görülen, önerilen, onaylanan davranışlara dair nitelemedir.
- ahlak felsefesinde kişinin davranışlarının temeline 'ben'i koyarak hareket ettiğini savunan yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre kişi davranışlarında daima kendi çıkarını temele alır. Kişilerin çıkarları da birbirinden farklı olduğu için çıkarlar mutlaka çatışacaktır. Bu nedenle evrensel bir ahlak yasasından söz edilemez.
- e göre kişi akıl ve irade sahibi bir varlık olduğu için seçimlerinde ve ahlaki eylemde bulunurken tamamen özgürdür. Özgür olduğu için de davranışlarından sorumludur.
- En önemli temsilcisinin Nietzsche olduğu görüşünde tüm ahlaki değerler reddedildiği için evrensel bir ahlak yasasının olamayacağı savunulur.
- Evrensel ahlak yasasının mümkün olduğunu savunan ve bu yasaları subjektif özelliklere dayandıran görüşlerden biri olan e göre olabildiğince çok insana fayda sağlayacak ahlaki yasaların olması mümkündür.
- insanları mutlu edebilecek ahlaki tutumun bilgiyle sağlanabileceğini savunur. Sokrates, Platon ve Farabi bu anlayışın temsilcilerindedir.
- Ahlak felsefesinin temel kavramlarından biri olan en genel ifadesiyle ahlaki olarak uygun görülmeyen, onaylanmayan anlamına gelir.
- ahlaki açıdan iyi ya da kötü olarak değerlendirilen davranışlarımızdır. İradeyle ilgili olmayan, seçmeye dayanmayan, örneğin akli yeterliliği olmayan ya da baskı altında olan insanların davranışları ahlaki olarak nitelendirilemez.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Günlük dilde "etik" sözcüğü sıklıkla "ahlak" sözcüğü yerine kullanılmaktadır. Ancak etik ve ahlak birbirinden farklı kavramlardır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi etiğe ilişkin söylenmiş olamaz?

- A) Evrensel olarak kabul gören ilkeler üzerinde durur.
- B) Ahlak üzerinde konuşur, sorgular, tartışır ve düşünür.
- C) Nasıl davranılması gerektiğine ilişkin yazılı olmayan standartlar belirler.
- D) Özgürlük ve sorumluluk arasındaki ilişkiyi ele alır.
- E) Ahlak ilkelerine ilişkin felsefi çalışma yapar.

2. Derse geç gelen öğrencinin öğretmene gerekçesini açıklarken doğruyu söylemesi - - - -, yalan söylemesi - - - - dür. Bu davranışlardan birini seçmesi - - - -, doğru söylemeyi seçmesi yani iyiye yönelmesi - - - - dir.

Açıklamadaki boşluklara aşağıdaki kavramlar uygun şekilde yerleştirildiğinde hangisi açıkta kalır?

- A) erdem
- B) kötü
- C) iyi
- D) özgürlük
- E) sorumluluk

3. Ahlak felsefesi, insan eylemlerini ve bu eylemlerin dayandığı ilkeleri konu alan felsefe dalıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi ahlak felsefesinin sorularından olamaz?

- A) Ahlaki eylemin amacı nedir?
- B) Erdemli yaşam mümkün müdür?
- C) Her sanat eseri güzel midir?
- D) İnsan ahlaki eylemde bulunurken özgür müdür?
- E) Evrensel ahlak yasalarına ulaşmak mümkün müdür?

4. İnsanın istenç ve eylemleri, içten ve dıştan gelen nedenlerle belirlenmiştir. Kararlarımız, içinde yaşadığımız koşullara bağlıdır. İnsanın Tanrı, doğa veya toplum tarafından belirlenmiş bir yazgısı vardır.

Bu görüşleri savunan bir düşünür'e göre ahlaki eylemin temel niteliği aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Ahlaki eylem irademizle gerçekleşir.
- B) Her ahlaki eylemin temel bir amacı vardır.
- C) Evrensel ahlakın amacı sorumlu davranışlar sergilenmesidir.
- D) İnsan ahlaki eylemde bulunurken özgür değildir.
- E) Bir davranış ödev ahlakına uygun değilse ahlaki sayılmaz.

5. Bugün dünyanın karşı karşıya olduğu savaşlar, şiddet, açlık, gelir dağılımındaki adaletsizlikler, çevre felaketleri, bulaşıcı hastalıklar gibi çok ciddi sorunları vardır. Bu sorunların çözüme kavuşması tüm insanların üzerinde uzlaşabileceği değerler ve bu değerleri adaletle işletecek kurumlarla mümkündür. Çünkü herkesin kendine ait doğrularının olduğu bir dünyada, bu sorunları çözmek mümkün değildir.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine cevap niteliğindedir?

- A) Ahlaki yargıların niteliği nedir?
- B) Ahlaki eylemin yöneldiği bir amaç var mıdır?
- C) İnsan ahlaki eylemde bulunurken özgür müdür?
- D) Kişi vicdanı karşısında evrensel bir ahlak yasası var mıdır?
- E) İyi ve kötünün ölçütü nedir?

6. I. Her insan öncelikle kendi benliğini dikkate alır ve eylemlerini buna uygun olarak düzenler.
II. Ahlaki eylem, mümkün olan en çok sayıda insan en fazla mutluluğu getirmelidir.

Verilen görüşler sırasıyla aşağıdaki yaklaşımlardan hangisine uygundur?

I	II
A) Nihilizm	Egoizm
B) Hedonizm	Fatalizm
C) Egoizm	Utilitarizm
D) Entüisyonizm	Liberteryanizm
E) Determinizm	Egzistansiyalizm

7. Felsefe dersi başladığında öğrenciler öğretmene sorular yöneltir ve diyaloglar yaşanır:

1. Öğrenci:

Öğretmen: İnsan eylemlerini konu ediniz ve bu eylemin dayandığı temelleri ele alır.

2. Öğrenci:

Öğretmen: İyi, kötü, özgürlük ve sorumluluğun ne olduğu, evrensel bir ahlak yasasının olanaklı olup olmadığı gibi soruları temele alır.

Bu diyalogun anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için boşluklara sırasıyla aşağıdaki sorulardan hangisi getirilmelidir?

- A) Evrensel ahlak yasası nedir? - Ahlakın dayandığı temeller nelerdir?
B) Erdem öğretilbilir bir şey midir? - Ahlakın temel konuları nelerdir?
C) Ahlak felsefesinin konusu nedir? - Ahlak felsefesinin problemleri nelerdir?
D) Etik nedir? - Ahlak nedir?
E) İyi ve kötü eylem nedir? - Etiğin dayandığı temeller nelerdir?

8. Kant'a göre insanı harekete geçiren ya da harekete geçirmeyi hedefleyen buyruklar (emirler) iki türdür: koşullu (hipotetik) ve koşulsuz (kategorik) buyruklar. Koşullu buyruklar belli bir koşulla dolayimli buyruklardır. Kant'a göre örneğin "Doğruyu söyle." ya da "Hırsızlık yapma." gibi buyruklar herhangi bir koşula bağlı olmayan ahlaki buyruklardır. Bu ahlaki buyrukların koşulsuz şartsız izlenmesi istenir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi koşulsuz buyruğa örnek olamaz?

- A) Yardıma ihtiyacı olanlara yardım et.
B) Kötü söz söyleme.
C) Hiç kimseyi araçsallaştırma.
D) Mutlu olmak için mutlu et.
E) Tüm insanları amaç olarak gör.

9. Mağazadan bir eşyayı çalmak isteyen kişi ya bir korumanın gözetimi ya elektronik bir kontrol sistemi nedeniyle ya da cezalandırılmaktan, kınanmaktan korktuğu için çalmaktan vazgeçebilir. Bu ahlaki bir davranış değildir; bu bir hesaptır, bu bir önlemdir. Ahlak, yalnızca kendi vicdanına yöneliktir.

Bu görüş aşağıdaki yargılardan hangisini destekler niteliktedir?

- A) Ahlaklılık önlem almayı gerektirir.
B) Toplumsal baskı suç oranını arttırır.
C) Korkuyla yapılan iyilik, iyilik değildir.
D) Korku çalmayı engelleyen en önemli duygudur.
E) Cezalandırılmanın olmadığı yerde ahlaktan söz edilemez.

Aşağıda yer alan metni okuyarak soruları cevaplayınız.

ÖZGÜRLÜK

Ahlaki davranış, ahlaki olarak yargılanması veya değerlendirilmesi mümkün olan bir davranıştır. Böyle bir davranışın bazı koşulları olacağı açıktır. Örneğin bu davranışın her şeyden önce iradi, bilinçli ve özgür bir davranış olması gerektiği açıktır ve bu koşullar ta Aristoteles'ten bu yana açık bir şekilde ortaya konmuştur.

Hayvanların fiillerini herhalde ahlaki davranışlar olarak nitelendiremeyiz. Çocukların ve delilerin yaptıkları şeyleri de ahlaki olarak yargılanabilir davranış veya eylemler olarak göremeyiz.

(...)

Ahlaki bir davranışın, bu davranışı yapan öznenin özgür olmasını gerektirdiği açıktır. Özgürlük nedir? (...) Yaygın yanıtlardan biri özgürlüğü insanın keyfine göre davranma, arzularını, içgüdülerini dilediğinde ve herhangi bir engelle karşılaşmadan doyurma olarak gören anlayıştır. (...) Özgürlük hakkında ikinci ve daha önemli diğer yanlış anlayış, onun nedeni olmayan saf bir karar, her türlü nedeni aşan esrarengiz, akıl-dışı bir seçim olduğu anlayışıdır.

(...)

Özgürlük, herhangi bir neden tarafından belirlenmemişlik (indetermination) değildir, tersine bir belirlenmedir (determination); ancak bize yabancı olan dıştan olan bir neden tarafından değil de bizim kendimiz tarafından belirlenmemiz, yani kendi kendimizi belirlememizdir (self-determination).

(...) Bir insanın özgürlüğünden söz ederken ondan onun bir başka insanın veya grubun, toplumun iradesi tarafından belirlenmeyip davranışları veya fiillerini kendisinin belirlemesini, başka deyişle kendi yarasını kendisinin koymasını (autonomy) anlamalıyız.

Prof. Dr. Ahmet Arslan'ın *Felsefeye Giriş* adlı eserinden alıntılanmıştır.

1. Metni göz önünde bulunduracak olursanız, siz özgürlüğü nasıl tanımlar, hangi koşullara bağlısınız?

2. Hayvanların, çocukların ve delilerin davranışlarının ahlaki bir değerlendirmeye tabi olmamasını haklı buluyor musunuz? Gerekçelerinizi belirtiniz.

3. Sizce ahlaklılık ve özgürlük arasında nasıl bir ilişki olabilir? Ahlaklılık için özgürlüğün zorunlu olduğu fikrine katılıyor musunuz?

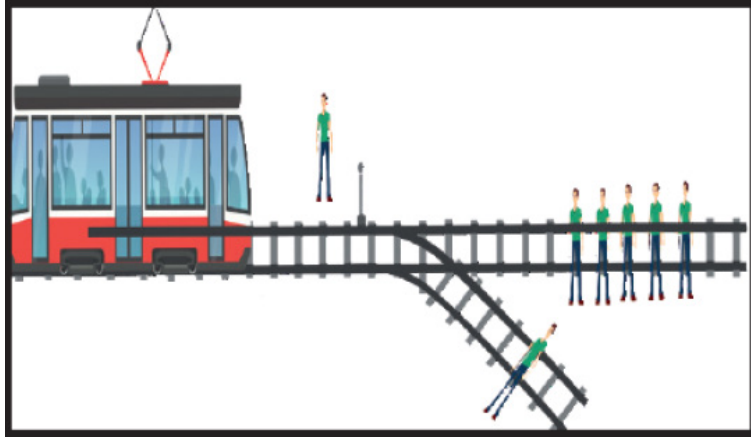
4. Metinde yanlış bulunan ve "nedeni olmayan saf bir karar, her türlü nedeni aşan esrarengiz, akıl-dışı bir seçim " olarak tanımlanan özgürlük anlayışının sakıncaları neler olabilir? Ahlak felsefesinde "kişinin davranışlarının sonucunu üstlenmesi" olarak tanımlanan sorumluluk ile bu özgürlük anlayışını nasıl ilişkilendirebilirsiniz?

Aşağıda yer alan metni okuyarak soruları cevaplayınız.

"ETİK İKİLEM"

Felsefede etik ikilemler arasında olan Philippa Foot'un 1967 yılında geliştirdiği versiyonuyla "Tramvay Sorunu", hem ahlaki davranışın açıklanması hem de başka ikilemlerin geliştirilmesi ve pratik hayata çözüm önerileri sunulması bakımından dikkat çekicidir. İkilem genel olarak şöyledir: Şekilde de görüldüğü gibi bir tramvay raylara bağlanmış beş kişinin üstüne doğru gitmektedir. Bir yoldan bir yola geçilmesine yarayan makas kolunun yanındasınız. Kola dokunduğunuzda tramvay öteki yola geçecek. Tam o sırada o yolda raylara bağlanmış bir kişinin olduğunu fark ettiniz. Bir seçimde bulunmak zorundasınız. Ya hiçbir şey yapamayacaksınız ve tramvay beş kişiyi öldürecek ya da makas koluna dokunacaksınız, tramvay öteki yola sapacak ve bir kişiyi öldürecek. Ne yapardınız? Diğer bir deyişle etik olarak yapılması gereken doğru davranış hangisidir?

1. Tramvay sorunu hangi ahlak görüşünü desteklemek için tasarlanmış olabilir? Görüşünüzü gerçek hayatta yaşanabilecek bir olay üzerinden açıklayınız.

.....

.....

2. Makas kolunun yanında bulunan kişinin beş kişi yerine bir kişiyi tercih ettiğini ve o kişiyle de arasında düşmanlık olduğunu düşünelim. Bu koşullarda yapmış olduğu seçimin etik olup olmadığını değerlendiriniz.

.....

.....

3. Pragmatik anlayışlardan utilitarizme göre çoğunluğun faydasına olan daha iyidir. Onlara göre tramvay sorununda iyi olan davranış makas koluna dokunmaktır. Bir davranış hakkında onun doğurduğu sonuçlar üzerinden ahlaki yargıya varmanın olumlu ve olumsuz yanlarının neler olabileceğini değerlendiriniz.

.....

.....

4. Etik bir ikilem oluşturunuz. Kendi yaşantınızdan yola çıkarak neleri doğru ve güvenilir bilgi kaynağı olarak kabul ettiğinizi yazınız.

.....

.....

Gyges'in Yüzüğü

Platon, Devlet adlı eserinde Glaukon'un ağzından şöyle bir efsane aktarır: Gyges, Lydia kralının hizmetinde bir çobanmış, günün birinde bir sığınak ve bir deprem yüzünden yer çatlamış, hayvanların otladığı yerde derin bir yarık açılmış. Bunu görünce, şaşakalan çoban, yarığın içine inmiş ve orada görülmedik birçok güzel şeyler arasında, içi oyuk, üstü delik deşik, tunçtan bir at görmüş. Eğilip içine bakmış atın, insan boyundan büyük bir ölü görmüş; ölünün parmağındaki altın yüzükten başka bir şeyi yokmuş. Bu yüzüğü alıp yukarı çıkmış. Çobanlar, her ayın sonunda olduğu gibi, krala hesap vermek için toplandıklarında, Gyges toplantıya parmağında yüzükle gelmiş. Oturlurlarken yüzüğün taşını farkına varmadan avucunun içine çevirmiş. Bunu yapar yapmaz da yanında oturanlar kendisini görmez olmuşlar, nereye gitti diye sormaya başlamışlar. Şaşakalmış herkes. Yüzükle oynarken taşı çevirince gene göze görünür olmuş. Böylece Gyges, bakmış ki yüzüğün taşını içeri çevirince görünmez oluyor, düzeltince görünüyor. Bunun üzerine saraya girenlerin arasına katılmanın yolunu bulmuş. Kralın karısının yardımıyla kralı öldürüp yerine geçmiştir.

Glaukon, bu efsaneden yola çıkarak doğru ve eğri iki insana böyle bir yüzükle dilediklerini yapma imkânı verildiğinde neler yapacakları konusunda spekülasyonda bulunur. Ona göre yüzüğün sağladığı görünmezlik sayesinde dilediğini yapma imkânına kavuşan kişi doğruluktan ayrılacaktır. Çünkü kendinde olandan fazlasını istemek, bunu bir şey sayıp peşine düşmek insan doğasında bulunur. İnsanı günlük hayatında bunu yapmaktan alıkoyan şeyse kanundur. Kişiyi görünmez kılabilen yüzük ile kanunların yaptırım gücünden kurtulan doğru insan, tıpkı eğri insan gibi istediği şeyleri korkmadan alacak, canının istediği kişileri öldürecek, kimi isterse hapisten çıkaracaktır. Görünmezlik imkânına kavuşan hiç kimse doğruluğa bağlı kalacak, başkalarının malına el sürmeyecek kadar dirayetli olamaz. Bu durum, insanın kendi isteğiyle değil de zorla doğru olduğunu göstermektedir.

[Diş, S.,B. (2021). "Gyges'in Yüzüğü ve Bentham'ın Panaptikonu Bağlamında Görünürlüğün Kötülük ile İlişkisine Dair Bir Soruşturma" Beytulhikme Int J Phil 11 (1) Doi: 10.18491/beytulhikme. 1603 Research Article: 155-172. 08.02.2022 tarihinde <https://www.researchgate.net> adresinden erişildi].

1. Bu metinden yola çıkarak insanların doğuştan iyi mi kötü mü oldukları konusunda neler söylenebilir? Siz de, metnin iddiasını destekleyip desteklemediğinizi gerekçelerinizle belirtiniz.

.....

2) Bu durumda sizce aynı toplumda aynı kurallara, kanunlara bağlı insanlar neden aynı şekilde iyi ya da kötü değildirlere? Aynı ülke vatandaşları arasında hem suçluların hem de karşılıksız iyilik yapma çabasında olan toplum gönüllülerinin olması durumu nasıl açıklanabilir?

.....

3) Doğru yoldan gitmek bir seçim midir yoksa zorunluluklardan doğan bir yaptırımın sonucu mudur?

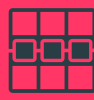
.....

4) Metinde iddia edildiği gibi, başkasının hakkını gasp etmek, başka insanların yaşamına saygı duymamak, haklıyı haksızı ayırmamak birini gerçekten mutlu edebilir mi? Sizce de insan kötü olmayı seçer mi?

.....

5) Bireylere doğru yolu gösterecek içsel ve dışsal mekanizmalar olabilir mi? Cevabınız evetse bu mekanizmalar nelerdir? Cevabınız hayırsa gerekçeleri ile açıklayınız.

.....

Aşağıda yer alan tabloyu inceleyerek soruların doğru cevabına karşılık gelen rakamları işaretleyiniz.

İndeterminizm (1)	Hedonizm (2)	Erdem Etiği (3)
Nihilizm (4)	Determinizm (5)	Pragmatizm (6)
Ödev etiği (7)	Fatalizm (8)	Anarşizm (9)
Egoizm (10)	Utilitarizm (11)	Otodeterminizm (12)

1. Yukarıdaki kavramlardan hangisi ya da hangileri özgürlük sorumluluk ilişkisinde ahlaki irade özerkliği ile ilgili görüşlerdir?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

2. Yukarıdaki kavramlardan hangisi ya da hangileri evrensel ahlak yasasının mümkün olmadığını savunan görüşlerdir?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

3. Yukarıdaki kavramlardan hangisi ya da hangileri evrensel ahlak yasasının mümkün olduğunu savunan görüşlerdir?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

4. Yukarıdaki kavramlardan hangisi ya da hangileri insanların ahlaki eylemde bulunurken özgür olmadığını savunan görüşlerdir?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

5. Yukarıdaki kavramlardan hangisi ya da hangileri insanların ahlaki eylemde bulunurken özgür olduğunu savunan görüşlerdir?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

6. Yukarıdaki kavramlardan hangisi ya da hangileri faydayı temele alan fakat evrensel ahlak yasasının mümkün olup olmadığı konusunda karşıt görüşlere sahip yaklaşımlardır?

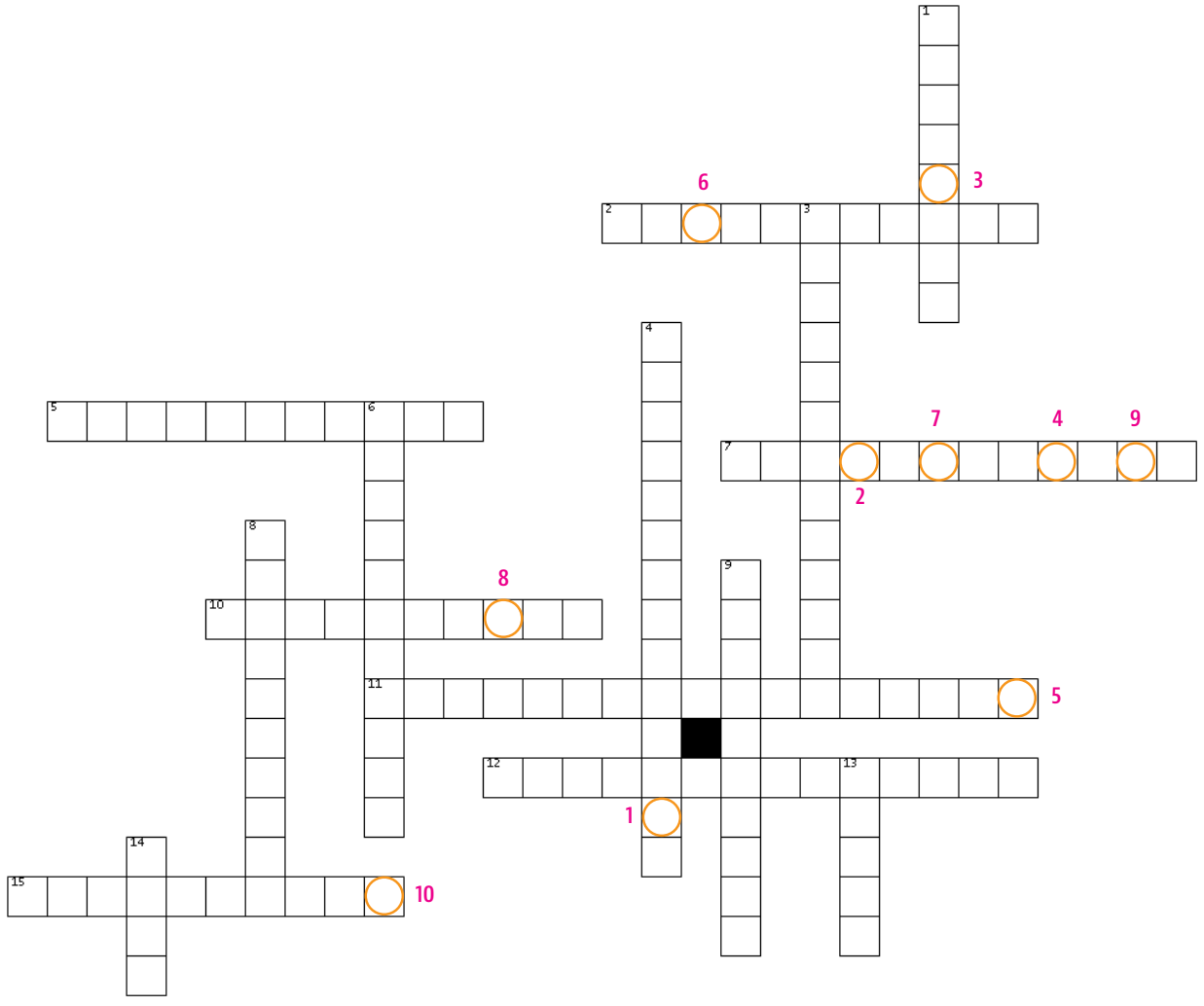
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

7. Yukarıdaki kavramlardan hangisi ya da hangileri insanların bireysel mutluluk ve hazların peşinde olduğunu savunan görüşlerdir?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

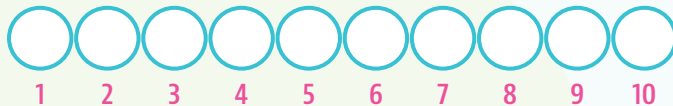
SOLDAN SAĞA

2. Ahlaki açıdan iyi ya da kötü olarak değerlendirilebilen eylemler
5. Ahlaki eylemleri belirleyen herkes için geçerli olması gerekli kurallardır
7. Varoluşun özden önce geldiğini, insanın özünü kendisinin oluşturduğunu ifade eden görüş
10. İnsanın sezgilerine uyararak iyi ve kötüyü ayırt edebileceğini ifade eden görüş
11. Tanrı'nın buyruklarının ve zorunluluklarının farkında olunmasının nesnel bir ahlak oluşturulabileceğini savunan görüş
12. İnsanın mutlak anlamda özgür olmamakla birlikte bazı seçimlerde bulunduğunu, insanın kaderinin ve bazı kararlarının kendisine bağlı olduğunu öne süren görüş
15. Her bireyin kendi çıkarlarına göre ilke ve davranışlar belirlediğini savunan görüş

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Kişinin aklını ve iradesini kullanarak doğru olduğunu düşündüğü bir davranışı bilinçli olarak seçebilmesi
3. İnsanın eylemde bulunurken bütünüyle özgür olduğunu savunan görüş
4. Felsefenin ahlaki ilkeler üzerine düşünceler yürüten dalı
6. Bireyin kendi özgür iradesi ile ahlak yasasına uygun olarak verdiği kararları
8. Kant'ın "Öyle eyle ki eyleminden çıkarılacak kurallar herkes için geçerli olsun." ifadesiyle özetlediği görüşü
9. İnsanları mutlu edebilecek ahlaki tutumun bilgiyle sağlanabileceğini savunan görüş
13. İnsanın doğal eğilimleri karşısında karar verebilme yetisi
14. İnsanların gerçekleştirmekten yükümlü olduğunu hissettiği şeyler

ANAHTAR KELİME

İpuçlarından yararlanarak verilen harflerden doğru kelimeyi bularak kutucukların içine yazınız. Renkli harflerden yola çıkarak anahtar cümleyi bularak yazınız.

1. Felsefenin ahlakla ilgilenen dalı
2. Ahlaki olarak yapılması gereken ya da beklenen eylemler
3. Ahlaki olarak yapılmaması gereken davranışlar
4. Hazcılık
5. Bencillik
6. Düzensizlik
7. Bireye nasıl davranacağı konusunda yol gösteren kurallar
8. Bireyin ahlaki olarak davranışlarının sonuçlarını üstlenebilmesi
9. Kadercilik
10. Belirlenimcilik
11. İyiyi ve kötüyü ayırt edebilmeyi sağlayan iç yeti
12. Faydacılık
13. Sezgicilik

KİTE

7				13
---	--	--	--	----

Yİİ

--	--	--

TÜKÖ

--	--	--	--

NMDOİEZH

10							
----	--	--	--	--	--	--	--

İZGEMO

--	--	--	--	--	--

İZNAMARŞ

			3				
--	--	--	---	--	--	--	--

YASLSIHAALK

			9			18	16	19
--	--	--	---	--	--	----	----	----

SLRLMUOUKU

				11				
--	--	--	--	----	--	--	--	--

ALMZİFAT

	12		17				
--	----	--	----	--	--	--	--

NMTDREEZMİİ

	1								
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--

CAİDNV

2				15	5
---	--	--	--	----	---

MATRLZİİİTU

			8						
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

İİZONTNMÜYES

4					6	14				
---	--	--	--	--	---	----	--	--	--	--

ANAHTAR KELİME

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Aşağıda yer alan anahtar kelimeyi, yasak kelimeleri kullanmadan açıklayınız. Kelimeyle ilgili felsefi soru ya da sorular oluşturunuz.

Anahtar Kelime

Determinizm

Yasak Kelimeler

- Özgürlük
- Neden
- Belirlenim

Kelimenin açıklaması

Kelime ile ilgili felsefi soru/sorular

Anahtar Kelime

Özgürlük

Yasak Kelimeler

- İrade
- Seçme
- Bağımsız

Kelimenin açıklaması

Kelime ile ilgili felsefi soru/sorular

Anahtar Kelime

Hedonizm

Yasak Kelimeler

- Haz
- Mutluluk
- Bireysel

Kelimenin açıklaması

Kelime ile ilgili felsefi soru/sorular

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME

1. F
2. C
3. E
4. I
5. H
6. Ç
7. A
8. D
9. B
10. G

BOŞLUK DOLDURMA

1. Determinizm	6. Nihilizm
2. Hedonizm	7. Utilitarizm
3. İyi	8. Erdem etiği
4. Egoizm	9. Kötü
5. İndeterminizm	10. Ahlaki eylem

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. C
2. E
3. C
4. D
5. D
6. C
7. D
8. D
9. C

AÇIK UÇLU SORULAR

1. Özgürlüğün hiçbir koşula bağlı olmadığını, insanın her durumda özgür olduğunu ve kararlarını tamamen kendi iradesi ile verdiğini savunan indeterminizm,
İnsanın eylemlerinin kaderi tarafından belirlendiğini, dolayısıyla insanın özgür olmadığını ve eylemlerinden sorumlu olmadığını savunan fatalizm,
İnsanın eylemlerinin, yaşadıkları olaylarla ve ruhsal ve fiziksel faktörler tarafından belirlendiğini, dolayısıyla insanın özgür olmadığını ve eylemlerinden sorumlu olmadığını savunan determinizm,
İnsanın davranışını belirleyen ve yönlendiren birtakım etkilerin olduğunu ancak bunun, özgürlüğün olmadığı anlamına da gelmediğini, kişinin ahlaki anlamdaki kararlarını iradesi ve seçimiyle kendisinin oluşturduğunu ileri süren otodeterminizm akımlarından hangisine yakın bir görüş oluşturduysanız, bu görüşü savunmanızı sağlayan gerekçelerinizi de belirtmeniz beklenmektedir.
2. Hayvanların, çocukların ve delilerin kendi iradelerine dayalı özgür seçimler yapacak güçte olmaması dolayısıyla davranışlarının ahlaki olarak yargılanmaması uygundur. Çünkü iyiyi kötüden ayırma yeteneği olmayan birinin davranışlarının sonuçlarını üstlenmesi, kötü olan davranışları için cezalandırılması haksızlık olur.
Tersini düşünüyorsanız sizin de gerekçelerinizi belirtmeniz beklenmektedir.
3. Kişinin davranışının, ahlak felsefesinin temel kavramları olan 'iyi' ve 'kötü'ye göre değerlendirilebilmesinin ilk koşulu, o davranışların kişi tarafından özgürce belirlenmiş yani seçilmiş olmasıdır. Baskı altında, tehdit yoluyla, kullanılan bir ilacın ya da yaşanan bir hastalığın etkisi altında verilen kararın ahlaki anlamda "iyi" ya da "kötü" olarak nitelendirilmesi, kişinin bu koşullar altında verdiği karar dolayısıyla yargılanması mümkün değildir.
Bu fikre katılmıyorsanız gerekçenizi belirtmeniz beklenmektedir.
4. Kadercilik olarak da adlandırılan bu anlayışta kişinin eylemlerini belirleme gücü olmadığından, tüm eylemleri kendi dışındaki bir neden tarafından belirlendiğinden, sorumluluk da söz konusu olamaz. Çünkü ahlaki anlamda sorumluluktan söz edilebilmesi için kişinin özgür olması, eylemlerini seçebilmesi gerekir. Böyle bir ahlak anlayışı kabul edildiğinde kimse davranışları sebebiyle yargılanamayacağından ahlaki ilkeler, iyi-kötü ayrımı, toplumsal düzen vs. anlamsızlaşır ve ortadan kalkar.

BECERİ TEMELLİ

1. Felsefede "iyi" ve "kötü" davranışı sonuçlarına göre değerlendirenler (faydacı filozoflar) beş kişinin ölmesinden önce bir kişinin ölmesini ahlaklı görürler. Tramvay sorunu bu anlayışı temellendirmek için tasarlanmıştır. Birçok insanın ölmemesi için uçağı tenha bir yere düşüren pilotun etik davrandığı söylenebilir.
2. Pragmatik anlayış savunulduğunda söz konusu davranış etik olarak nitelendirilebilir. Sonuçta beş kişiyi kurtarmıştır. Ancak ölümüne neden olduğu kişiyle arasında düşmanlık olması pragmatik anlayışın değerlendirmesini gölgede bırakır. Pragmatik anlayışa "Eğer düşmanlık yerine sevgi söz konusu olsaydı ne yapılması gerekirdi?" sorusu yöneltilir. Davranışta görelilik olması sorun yaratmaktadır. Dolayısıyla burada başka bir felsefe görüşü öne çıkar. Kant'a göre davranışın sonucuna değil davranışı yapanın niyetine bakmak gerekir.
3. Toplam faydayı ve mutluluğu hedeflemesinin olumlu ancak tüm olasılıkları hesaplamanın zor ve göreceli olması nedeniyle toplumsal düzeni bozacağı ihtimali olumsuz olarak değerlendirilebilir.
4. Örnek olarak "Gemi kazasında gemiyi en son kaptanın terk etmesi etik midir?" veya "Organ nakli bekleyen beş kişinin kurtulması adına beşiyle de organları uyumlu olan bir kişinin öldürülmesi etik midir?" soruları verilebilir.

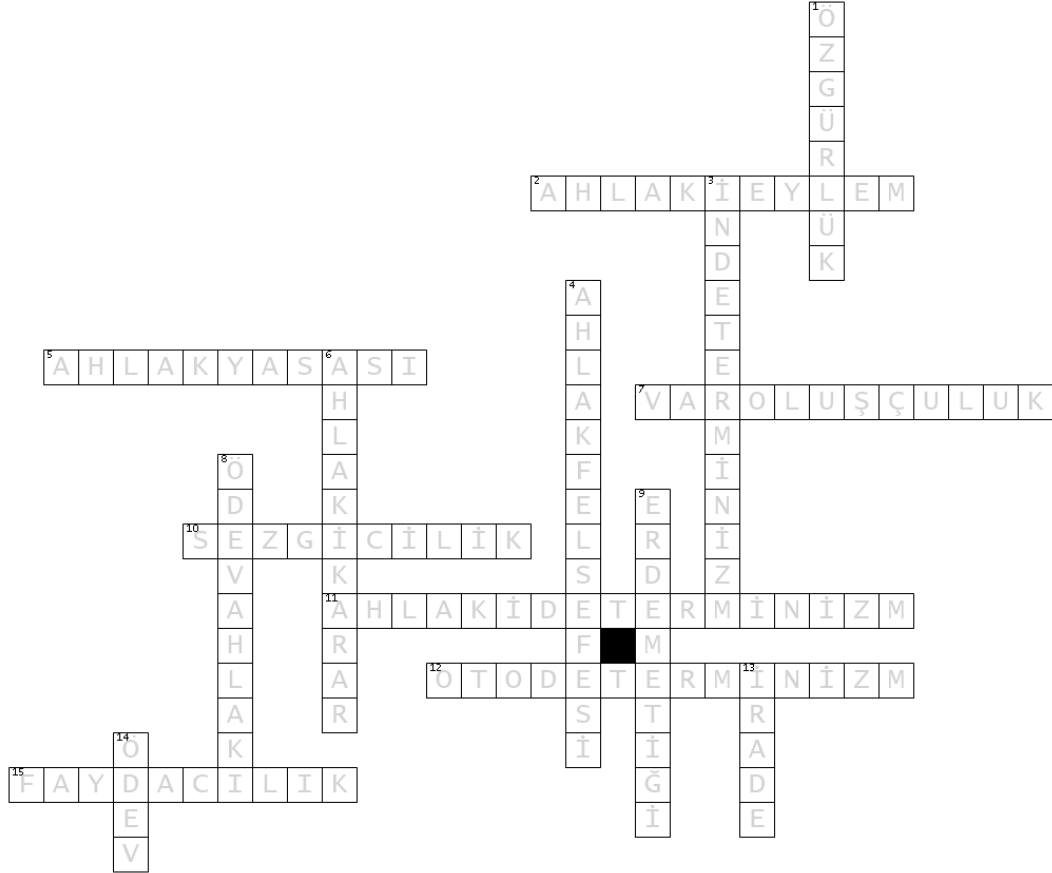
DÜŞÜNCE DENEYLERİ

1. Metin, insanların doğuştan kötü olduğu iddiasını taşımaktadır. Metinde bu iddia –görünmezlik yüzüğü metaforu ile-kanunun, yaptırımın olmadığı yerde insanların doğru kalamayacağı örnekleriyle desteklenmiştir. Sizin de, bu fikre katılıyorsanız insanların doğuştan kötüye eğilimli olduğunu; katılmıyorsanız insanların doğuştan iyiye eğilimli olduğunu kendi örnek ve argümanlarınızla açıklamanız beklenmektedir.
2. İnsanların seçimlerini neye göre yapmış olabilecekleri konusunda bir görüş geliştirmeniz beklenmektedir. Örneğin herkesin doğuştan iyiye ya da kötüye eğilimli olmadığını, içine doğduğu ortamın bu seçimlerde katkısı olduğunu savunabilirsiniz. Ya da kimilerinin kanuni yaptırımlardan kaçabileceğini düşündüğü için suç işlediğini kimilerinin ise yaptırımlardan korktuğu için kötüyü seçmeye cesareti olmadığını savunabilirsiniz.
3. Bireyler kendileri dışında var olan belirlenmişliklerden dolayı mı iyiyi yapmayı tercih ederler yoksa davranışlarını belirleyen içlerindeki adalet terazisi midir? Bu iki ifadeden hangisinin davranışları belirlediğini düşünüyorsanız, sebeplerini belirtmeniz beklenmektedir.
4. İnsanların bu seçimleri neden ve nasıl yapıyor olabileceklerine dair fikir üretmeniz beklenmektedir. Örneğin, kötü olmayı seçer dersiniz bunu başkalarının mutsuzluğundan keyif aldığı için, en güçlü olmak istediği için, daha önce kendisi haksızlığa uğradığı için vb. gibi gerekçelere dayandırabilirsiniz. Ya da kimsenin kötü olmayı seçmediğini, kendi çıkarını korumak için istemeden diğer insanlara zarar verdiğini, zarar verdiğinin farkında olmadığını ya da kötü insanların zarar görmesini sağlamak için böyle seçimler yaptığını savunabilirsiniz.
5. Cevabınız evetse içsel ve dışsal mekanizmaların neler olabileceğini örnekleriniz beklenmektedir. Mesela içsel mekanizma insanın vicdanı; dışsal mekanizma ise hukuk kuralları olabilir. Cevabınız hayır ise bu mekanizmaları hangi gerekçeyle reddettiğinizi, örneğin kişinin çıkarına engel olacağı, dilediğini yapmasının önüne geçebileceği için vb. belirtiniz.

YAPILANDIRILMIŞ GRİD

1. (1, 5,8,12) 2. (2, 4, 6, 9, 10) 3. (3, 7, 11) 4. (5, 8) 5. (1, 12) 6. (6, 11) 7. (2)

BİL-BUL-ÇÖZ

ANAHTAR KELİME:
SORUMLULUK

KELİME AVI

KİTE

E	T	İ	K
7			13

Yİİ

İ	Y	İ
---	---	---

TÜKÖ

K	Ö	T	Ü
---	---	---	---

NMDOİEZH

H	E	D	O	N	İ	Z	M
10							

İZGEMO

E	G	O	İ	Z	M
---	---	---	---	---	---

İZNAMARŞ

A	N	A	R	Ş	İ	Z	M
				3			

YASLSIHAAK

A	H	L	A	K	Y	A	S	A	S	I
				9		18		16		19

SLRLMUOUKU

S	O	R	U	M	L	U	L	U	K
					11				

ALMZİFAT

F	A	T	A	L	İ	Z	M
	12			17			

NMTDREEZMİİ

D	E	T	E	R	M	İ	N	İ	Z	M
1										

CAİDNV

V	İ	C	D	A	N
2				15	5

MATRLZİİİTU

U	T	İ	L	İ	T	A	R	İ	Z	M
										8

İİZONTNMÜYES

E	N	T	Ü	İ	S	Y	O	N	İ	Z	M
4					6		14				

E	V	R	E	N	S	E	L
1	2	3	4	5	6	7	8

A	H	L	A	K
9	10	11	12	13

Y	A	S	A	S	I
14	15	16	17	18	19

ANAHTAR KELİME

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>